

Sagsnr.
2018 - 181

Doknr.
510426

Dato
15-08-2018

Brug af tegnsprogstolk i forbindelse med stemmeafgivning

1. Indledning

Foreningen Danske DøvBlinde har ved e-mail af 12. december 2017 henvendt sig til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Af foreningens e-mail fremgår det, at et medlem af foreningen, der er døv og bruger tegnsprog samt har stærkt nedsat syn, fik afslag på at få hjælp alene af sin ægtefælle ved kommunalvalget i 2017, idet de valgtilfornordnede oplyste, at en tilkendegivelse herom med tolk (tegnsprogstolk) ikke kunne godtages. Det anføres i henvendelsen fra foreningen, at det ikke fremgår af valgloven, at man ikke må bruge tolk, at tegnsprog blev anerkendt på lige fod med skriftligt og mundtligt dansk i 2014, samt at hvis de valgtilfornordnede ikke forstår tegnsprog, gør det ikke nogen forskel, om det, de skal forstå, er den utvetydige tilkendegivelse om ønske om egen hjælper uden for stemmeboksen, eller hvad vælgeren ønsker at stemme inde i stemmeboksen.

Henvendelsen fra Foreningen Danske DøvBlinde rejser nogle principielle spørgsmål om muligheden for at bruge en tegnsprogstolk i forbindelse med stemmeafgivning/brevstemmeafgivning. Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke tidligere forholdt sig til dette spørgsmål. Økonomi- og Indenrigsministeriet har derfor fundet det hensigtsmæssigt at udforme et mere generelt svar om muligheden for at bruge en tegnsprogstolk i forbindelse med stemmeafgivning/brevstemmeafgivning med henblik på, at svaret også sendes til samtlige kommuner og Danske Handicaporganisationer til orientering.

2. Sammenfatning

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at en tilkendegivelse om, at vælgeren alene ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, og en tilkendegivelse om, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme på, skal fremsættes af vælgeren selv. En tilkendegivelse fra vælgeren vil således som udgangspunkt ikke kunne formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Det er dog Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at i de tilfælde, hvor valgstyrelsen eller den tilfornordnede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) anses som en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse henholdsvis en umiddelbar og utvetydig tilkendegivelse.

Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand af en

person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger ved brug af en tegnsprogtolk, vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget.

Dette indebærer endvidere, at en vælger, der ønsker personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen, ved brug af tegnsprogtolk kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at en vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle.

3. Valglovgivningens regler om hjælp til stemmeafgivning/brevstemmeafgivning
§ 55, stk. 1, 1. og 2. pkt., i kommunal- og regionalvalgloven¹ om stemmeafgivning på valgdagen lyder således:

”Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 54, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5.”

Tilsvarende regler findes i § 49, stk. 1, 1. og 2. pkt., i folketingsvalgloven.²

§ 67, stk. 4, 1. og 2. pkt., i kommunal- og regionalvalgloven om brevstemmeafgivning lyder således:

”Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 69, 2. pkt.”

Tilsvarende regler findes i § 61, stk. 4, 1. og 2. pkt., i folketingsvalgloven.

De nærmere regler om personlig bistand til stemmeafgivning ved kommunale og regionale valg på valgdagen eller ved brevstemmeafgivning følger af § 55, stk. 2, og § 67, stk. 4, i kommunal- og regionalvalgloven. Reglerne om personlig bistand til afkrydsning/udfyldning af stemmesedlen følger af lovens § 55, stk. 4, og § 67, stk. 6. Se afsnit 4 nedenfor.

Tilsvarende regler om personlig bistand til stemmeafgivning/brevstemmeafgivning og afkrydsning/udfyldning af stemmesedlen ved folketingsvalg findes i § 49, stk. 2 og 4, og § 61, stk. 4 og 6, i folketingsvalgloven.

Reglerne i folketingsvalgloven om personlig bistand til stemmeafgivning/brevstemmeafgivning og afkrydsning/udfyldning af stemmesedlen finder ligeledes anvendelse ved folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og § 100, stk. 1, samt ved Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens³ § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 250 af 3. april 2018 om kommunale og regionale valg.

² Lovbekendtgørelse nr. 1426 af 8. december 2017 om valg til Folketinget.

³ Lovbekendtgørelse nr. 226 af 21. marts 2018 om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet.

4. Personlig bistand til stemmeafgivning

§ 55, stk. 2, i kommunal- og regionalvalgloven om personlig bistand til stemmeafgivning på valgdagen lyder således:

”Personlig bistand til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrelere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelere eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrelere eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.” [Økonomi- og Indenrigsministeriets understregning]

Tilsvarende regler findes i § 49, stk. 2, i folketingsvalgloven.

§ 67, stk. 4, 3.–5. pkt., i kommunal- og regionalvalgloven om personlig bistand til brevstemmeafgivning lyder således:

”Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet personlig bistand, skal dette fremgå af følgebrevet.” [Økonomi- og Indenrigsministeriets understregning]

Tilsvarende regler findes i § 61, stk. 4, 3.–5. pkt., i folketingsvalgloven.

Der anføres i afsnit 7.3. i vejledning nr. 9624 af 3. juli 2017 om afholdelse af kommunale og regionale valg tirsdag den 21. november 2017, side 94, følgende:

”For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelere eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelere eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrelere og de tilforordnede vælgere har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Tilkendegivelsen fra vælgeren vil ikke kunne formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Det vil være valgstyrelere eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.”

§ 55, stk. 4, i kommunal- og regionalvalgloven lyder således:

”Personlig bistand til afkrydsning af en stemmeseddel kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den eller dem, der yder personlig bistand, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.” [Økonomi- og Indenrigsministeriets understregning]

Tilsvarende regler findes i § 67, stk. 6, i kommunal- og regionalvalgloven samt § 49, stk. 2, og § 61, stk. 6, i folketingsvalgloven.

Ved lov nr. 1347 af 19. december 2008 blev § 49, stk. 2, og § 61, stk. 4, i folketingsvalgloven og § 55, stk. 2, og § 67, stk. 2, i kommunal- og regionalvalgloven ændret, således at personlig bistand til stemmeafgivning som udgangspunkt ydes af 2 valgstyrere eller tilforordnede vælgere, men således at vælgeren i stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan forlange personlig bistand af en person, som vælgeren selv udpeger.

Følgende fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2008-09, Tillæg A, side 825-826):

”De almindelige regler om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen blev ændret ved folketingsvalgloven af 1987 (lov nr. 271 af 13. maj 1987), hvor det blev bestemt, at hjælp til stemmeafgivningen i alle tilfælde skal ydes af 2 valgstyrere eller tilforordnede vælgere, dog med opretholdelse af særreglen for blinde og svagsynede vælgere, der bevarede deres ret til selv at udpege en hjælper. Tilsvarende ændringer blev gennemført i den kommunale valglov i 1989 (lov nr. 140 af 8. marts 1989). Det anføres i forarbejderne til de nævnte love, at dette stort set svarer til gældende fortolkning af de daværende regler (FT 1986-87 A 3319 og FT 1988-89 A 2818).

Det er en forudsætning for at få hjælp til stemmeafgivningen, at vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 3, der også gælder ved valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. § 25, stk. 1, i loven herom, samt den tilsvarende bestemmelse i lov om kommunale og regionale valg, § 55, stk. 3.

Udtrykkelige bestemmelser herom blev indsat i folketingsvalgloven af 1987 og den kommunale valglov af 1989. Det anføres i forarbejderne til de nævnte love, at dette stort set svarer til gældende fortolkning af de daværende regler (FT 1986-87 A 3319 og FT 1988-89 A 2818). Det anføres i den betænkning, der lå til grund for de nævnte love, at hjælp til afkrydsning af stemmesedlen efter sagens natur kun kan gives, hvis vælgeren er i stand til over for hjælperen at tilkendegive utvetydigt, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Under hensyn til de fundamentale principper om hemmelig afstemning og om, at hver vælger kun har én stemme, må det yderligere kræves, at tilkendegivelsen skal ske umiddelbart fra vælgeren til hjælperen, jf. betænkning nr. 1084/1986 om en ny folketingsvalglov, side 82 og betænkning nr. 1138/1988 om en ny kommunal valglov og en ny Europa-Parlamentsvalglov, side 86.

En af vælgeren medbragt håndskrevet eller maskinskrevet seddel m.v. om, hvor på stemmesedlen vælgeren ønsker krydset sat, kan ikke anses som en umiddelbar tilkendegivelse om, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. En tilkendegivelse formidlet gennem tolk kan heller ikke anses for en umiddelbar tilkendegivelse, jf. i det hele betænkning nr. 1084/1986, side 82 og betænkning nr. 1138/1988, side 86. Det er endvidere forudsat i valglovgivningen, at den nødvendige kommunikation om vælgerens stemmeafgivning mellem vælgeren og dem, der yder bistand til vælgerens stemmeafgivning, foregår på dansk, jf. Indenrigsministeriets brev af 9. november 1989 til Ishøj Byråd.”

Følgende fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2008-09, Tillæg A, side 833):

”Det er vælgeren, der efter bestemmelsen skal forlange hjælp til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget. Det skal vælgeren gøre over for en valgstyret eller tilforordnet vælger. Det er ikke tilstrækkeligt, at vælgeren ledsages af en anden person hen til valgstyret eller tilforordnet vælger. Der stilles dog ikke store krav til formen for vælgerens tilkendegivelse om sit ønske om, at en bestemt person yder bistand til vælgerens stemmeafgivning, blot denne er utvetydig og ikke kan misforstås. Vælgerens tilkendegivelse kan f.eks. ske på et andet sprog end dansk og kan eventuelt formidles gennem tolk. Vælgerens tilkendegivelse om sit ønske om, at en bestemt person yder bistand til vælgerens stemmeafgivning, behøver således ikke – i modsætning til vælgerens tilkendegivelse om, hvilken kandidat eller hvilket parti vælgeren stemmer på, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 3, der med forslaget bliver stk. 4 – at være umiddelbar.”

Ved lov nr. 175 af 21. februar 2017 blev § 49, stk. 2, 3. pkt., og § 61, stk. 4, 3. pkt., i folketingsvalgloven og § 55, stk. 2, 3. pkt., og § 67, stk. 4, 3. pkt., i kommunal- og regionalvalgloven indført. Efter disse bestemmelser kan personlig bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv, hvis vælgeren over for en valgstyret eller en tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom, og vælgerens ønske er begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Følgende fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2016-17, A, L 9 som fremsat den 5. oktober 2016, side 8):

”Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse må det antages, at i langt de fleste tilfælde, hvor en vælger udpeger en personlig hjælper, er dette udtryk for, at vælgeren har udpeget en person, som vælgeren stoler på og føler sig tryk ved. Det må således antages, at det i disse tilfælde er vælgerens ønske at få hjælp af den udpegede person. I sådanne tilfælde er der meget, der taler for, at det ikke er nødvendigt, at der ligeledes medvirker en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Blandt andet kan hensynet til hemmelig stemmeafgivning i disse tilfælde tale for, at så få personer som muligt inddrages i vælgerens stemmeafgivning.

Det må dog samtidig antages, at der ligeledes vil kunne forekomme tilfælde, hvor en vælger kan føle sig presset eller måske ligefrem tvunget til at udpege en bestemt person som personlig hjælper ved stemmeafgivningen. I disse tilfælde vil det således ikke være vælgerens eget ønske at have den pågældende med som hjælper ved stemmeafgivningen.

Social- og Indenrigsministeriet finder, at det i de tilfælde, hvor vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt over for en valgstyret, tilforordnet vælger eller stemmemodtager tilkendegiver, at vælgeren alene ønsker hjælp fra en personligt udpeget hjælper, må antages, at dette er vælgerens ønske, og at der således med stor sandsynlighed ikke vil være risiko for utilbørlig påvirkning af vælgeren. I disse tilfælde findes det forsvarligt, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper. Såfremt vælgeren ikke er i stand til at tilkendegive dette, er det efter ministeriets opfattelse ikke forsvarligt alene at lade en person udpeget af vælgeren yde hjælpen, og der bør i disse tilfælde fortsat medvirke en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Dette er efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse en rimelig afvejning af hensynet til den enkelte vælgers frihed over for hensynet til at undgå utilbørlig påvirk-

ning af vælgeren samt at sikre den offentlige tillid til valgsystemet og selve valg-handlingen.”

Følgende fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidstidende 2016-17, A, L 9 som fremsat den 5. oktober 2016, side 26):

”Efter forslaget er det en betingelse for, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for en valgstyret eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal således være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en valgstyret eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper, og valgstyret og de tilforordnede vælgere har således ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper. Det vil være valgstyret eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.”

5. FN's Handicapkonvention

Artikel 21, litra e, i FN's Handicapkonvention om ytrings- og meningsfrihed samt adgang til information lyder således:

”Deltagerstaterne skal træffe alle passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap kan udøve deres ret til ytrings- og meningsfrihed, herunder frihed til at søge, modtage og meddele oplysninger og tanker på lige fod med andre og ved alle former for kommunikation efter eget valg som defineret i konventionens artikel 2, herunder ved:

a)-d) ...

e) at anerkende og fremme anvendelsen af tegnsprog.”

Artikel 29, litra a, i FN's Handicapkonvention om deltagelse i det politiske og offentlige liv lyder således:

”Deltagerstaterne skal sikre personer med handicap politiske rettigheder og muligheden for at nyde dem på lige fod med andre og forpligter sig til:

a) at sikre, at personer med handicap effektivt og fuldt ud, direkte eller gennem frit valgte repræsentanter på lige fod med andre kan deltage i det politiske og offentlige liv, herunder at personer med handicap har ret til og mulighed for at afgive deres stemme og modtage valg, bl.a. ved:

i) at sikre, at stemmeprocedurer, afstemningsfaciliteter og valgmateriale er passende, tilgængelige og lette at forstå og anvende,

ii) at beskytte retten for personer med handicap til uden pression at afgive en hemmelig stemme ved valg og folkeafstemninger og til at stille op til valg, effektivt bestride et hverv og udføre alle offentlige funktioner på alle niveauer i den offentlige forvaltning, idet det gøres lettere at anvende hjælpemiddelteknologi og ny teknologi, hvor det er hensigtsmæssigt,

iii) at sikre, at personer med handicap frit kan give udtryk for deres vilje som vælgere, og med henblik herpå tillade, at de om nødvendigt og efter anmodning kan få bistand fra en person efter eget valg til at afgive deres stemme,”

6. Dansk Tegnsprogråd

Ved lov om ændring af lov om Dansk Sprognævn (Varetagelse af dansk tegnsprog), jf. lov nr. 517 af 26. maj 2014, blev Dansk Tegnsprogråd oprettet. Dansk Tegnsprogråd har til opgave at udarbejde principper og retningslinjer for arbejdet med at følge og dokumentere det danske tegnsprog og at give råd og oplysninger om dansk tegnsprog, jf. § 8 a, stk. 1, i lov om Dansk Sprognævn.

Følgende fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2013-14, A, L 61 som fremsat den 6. november 2013, side 2):

”Lovforslaget har til formål at give tegnsprog en formel anerkendelse i dansk lovgivning, ligesom tegnsprog er anerkendt lovgivningsmæssigt i de øvrige nordiske lande.

...

Ud over at give dansk tegnsprog status svarende til dansk sprog bidrager lovforslaget endvidere til, at Danmark fremadrettet overholder FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (FN's handicapkonvention), hvor deltagerstaterne ifølge artikel 21 e) skal »anerkende og fremme anvendelsen af tegnsprog«.

Af Folketingets Kulturudvalgs betænkning af 9. april 2014 over lovforslaget fremgår bl.a. følgende:

”Partierne mener, det er vigtigt, at Folketinget med dette lovforslag giver tegnsprog en formel anerkendelse i dansk lovgivning. Partierne forventer, at denne anerkendelse vil være med til at sikre, at tegnsprog i højere grad sidestilles med det talte sprog, og at det tydeliggøres, at tegnsproget ikke kun er et vigtigt kommunikationsmiddel, men også er en vigtig del af døves identitet og kultur.”

7. Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at en tilkendegivelse om, at vælgeren alene ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, eller en tilkendegivelse om, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme på, skal fremsættes af vælgeren selv. En tilkendegivelse fra vælgeren vil således som udgangspunkt ikke kunne formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Dette følger af betænkning nr. 1084/1986 om en ny folketingsvalglov og af forarbejderne til kommunal- og regionalvalglovens og folketingsvalglovens regler om personlig bistand til stemmeafgivning m.v., der er omtalt nærmere ovenfor. Af betænkningen fremgår det, at kravet om umiddelbarhed indebærer, at en klar/utvetydig tilkendegivelse ikke kan foreligge i form af medbragte sedler, hvorpå det er skrevet, evt. på maskine, hvor krydset ønskes sat. Det fremgår endvidere af betænkningen, at tilkendegivelsen ikke må formidles via tolk. Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at kravet om, at vælgerens ønske om personlig bistand af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal være *udtrykkeligt og utvetydigt*, jf. § 55, stk. 2, 3. pkt., og § 67, stk. 4, 3. pkt., i kommunal- og regionalvalgloven, skal forstås i overensstemmelse hermed, jf. afsnit 7.3. i vejledning nr. 9624 af 3. juli 2017 om afholdelse af kommunale og regionale valg tirsdag den 21. december 2017, der er omtalt nærmere ovenfor.

I betænkning nr. 1084/1986 om en ny folketingsvalglov og i forarbejderne til kommunal- og regionalvalglovens og folketingsvalglovens regler om personlig bistand til

stemmeafgivning m.v., der er omtalt nærmere ovenfor, skelnes der ikke mellem fremmedsprogstolk og tegnsprogstolk.

Det er imidlertid Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at der i forhold til vurderingen af, hvorvidt vælgerens tilkendegivelse kan anses som udtrykkelig og utvetydig henholdsvis umiddelbar og utvetydig, bør skelnes mellem tilkendegivelser, der formidles via fremmedsprogstolk og tegnsprogstolk.

Økonomi- og Indenrigsministeriet henviser i den forbindelse til, at formålet med den ovennævnte ændring af lov om Dansk Sprognævn var at give tegnsprog en formel anerkendelse i dansk lovgivning og at bidrage til, at Danmark overholder FN's Handicapkonvention, hvor deltagerstaterne ifølge artikel 21, litra e, skal anerkende og fremme anvendelsen af tegnsprog.

Det er på den baggrund Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at i de tilfælde, hvor valgstyrelsen eller den tilfornede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) anses som en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse henholdsvis en umiddelbar og utvetydig tilkendegivelse.

Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand alene af en person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en valgstyrelse eller tilfornet vælger ved brug af en tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk), vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person udpeget af vælgeren selv.

Dette indebærer endvidere, at en sådan vælger, der ønsker personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen, ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Hvis valgstyrelsen eller den tilfornede vælger vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse henholdsvis en umiddelbar og utvetydig tilkendelse.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at en vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Der kan ikke i den forbindelse stilles krav til den person, der agerer som tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk). Det er således ikke et krav, at personen har valgret til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter valgstyrelsens eller den tilfornede vælgers anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Det bemærkes, at en vælger, der ud over på tegnsprog også er i stand til at udtrykke sig skriftligt, vil kunne fremsætte et skriftligt ønske om at få personlig bistand til stemmeafgivningen alene af en person udpeget af vælgeren selv, så længe der ikke er tale om en medbragt seddel eller lignende.

Det bemærkes endvidere, at en anmodning om personlig bistand til stemmeafgivningen i en situation, hvor der *tillige* medvirker en valgstyrelse eller tilforordnet vælger henholdsvis en stemmemodtager, som hidtil kan fremsættes ved brug af tolk, herunder fremmedsprogstolk. Hvis der ydes personlig bistand til afkrydsning henholdsvis udfyldning af stemmesedlen, kan vælgerens umiddelbare tilkendegivelse herom dog alene fremsættes ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) i den ovenfor omtalte situation, dvs. hvis vælgeren alene kan kommunikere ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk).

Afslutningsvis bemærkes, at valglovgivningen ikke indeholder regler, der forpligter kommunerne til at stille en tolk til rådighed eller at afholde udgiften hertil i de situationer, hvor der kan anvendes tolk i forbindelse med vælgerens stemmeafgivning.

Dette brev sendes til samtlige kommuner og Danske Handicaporganisationer til orientering og lægges ud på Økonomi- og Indenrigsministeriets valghjemmeside, valg.oim.dk.

Med venlig hilsen

Christine Boeskov
Valgkonsulent